

การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินผลการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม
ประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

The development of Multiple Evaluation Approaches for Evaluate Cultural Social
Value Conservation of High School Students

ธีรภัทร สุตโต¹ กาญจนา ตระกูลวรกุล² นวรินทร์ ตาก้อนทอง³

Terapat Sutto¹ Kanjana Trakoonvorakun² Navarin Tagontong³

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

Student at Srinakharinwirot University. Master of Science (Evaluation Methodology),

Educational and Psychological Test Bureau

Corresponding author, E-mail: terapat2534@smschool.ac.th

² อาจารย์ ดร. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Lecturer, Ph.D., Educational and Psychological Test Bureau, Srinakharinwirot University,

E-mail: kanjanatr@g.swu.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Assistant Professor, Ed.D., Educational and Psychological Test Bureau, Srinakharinwirot University,

E-mail: navarin@g.swu.ac.th

Received: July 2, 2022; Revised: March 6, 2023; Accepted: June 19, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 2 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และ (2) เพื่อประเมินผลการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์รูปแบบการประเมินโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมต่าง ๆ การสัมภาษณ์ครู 6 คน กับนักเรียนจำนวน 18 คน จาก 6 โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน เพื่อร่างรูปแบบการประเมินพหุแนวคิด โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกจากเกณฑ์การคัดเลือกแนวคิดทางการประเมินของ Hansen (2005) มีข้อพิจารณา 3 ประการ ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายของการประเมิน (2) ลักษณะของสิ่งที่ประเมิน และ (3) ปัญหาที่ต้องการแก้ไขด้วยการประเมิน โดยผู้วิจัยประยุกต์แนวคิดการประเมิน 3 แนวคิด ได้แก่ (1) การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน (2) การประเมินความต้องการจำเป็น (3) การประเมินรูปแบบ IPO มาใช้ร่วมกัน จากนั้นตรวจสอบความเหมาะสมโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ ระยะที่ 2 การประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 473 คน เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 43 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.78-0.97 ใช้การวิเคราะห์โดย

การหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1)การประเมินพหุแนวคิดสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 7 ตัว และ (2) ผลการประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: แนวคิดการประเมินพหุ, การส่งเสริมค่านิยม, ค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย

Abstract

The objectives of this research were to: (1) develop the multiple evaluation approaches for evaluate cultural social value conservation of high school students and (2) evaluate the cultural social value conservation of high school students. The research methods were divided into two phases. The first phase was to develop the multiple evaluation approaches for evaluate cultural social value conservation of high school students by: (1) related literature review about the evaluation models in value promotion projects, (2) interviewed 6 teachers and 18 high school students form 6 differed size high schools and drafted the multiple evaluation model. Hansen (2005) assessment concept was used to selected criterions. There were 3 considerations: (1) evaluation objectives (2) characteristics of evaluate objects and (3) the problem to be solved by the evaluated programs. The researcher applied 3 evaluation concepts as follows: (1) The Theory-based Evaluation, (2) The Need Assessment and (3) The IPO Model. And then checked the appropriateness of the evaluation concepts by the experts. The second phrase was evaluated the cultural social value conservation of high school students. 473 high school students were the sampling and Collected data by 5 rating scale level questionnaires (43 items). The Index of Item-Objective Congruence were between 0.67-1.00 and reliability were between 0.78-0.97. The Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, Analysis of Variance: ANOVA. The results of this research were as follows: (1) The assessment of the multiple evaluation approaches for evaluate cultural social value conservation of high school students included 7 indicators. And (2) The results of cultural social value conservation evaluation was found that the overall was at a good level.

Keywords: Multiple Evaluation Approaches, Value, Cultural Social Value Conservation

บทนำ

ค่านิยมเป็นแนวคิดหรือความเชื่อที่บุคคลยึดถือ และเห็นคุณค่านำมาปฏิบัติ ค่านิยมของสังคมเกิดจากค่านิยมที่ปฏิบัติสิ่งๆที่ถูกต้องและเป็นคุณงามความดีมีบุคคลจำนวนมากใช้ในการดำรงชีวิตเหมือนกันในสังคม (ที ศนา แชมมณี, 2542) จากสภาพของสังคมไทยในปัจจุบันที่เผชิญวิกฤติเกิดความเสื่อมถอยด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ค่านิยมของสังคมในยุคดิจิทัล มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีความหลากหลาย รวมถึงเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเพิ่มขึ้นของการพนันโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) สังคมไทยมีแนวโน้มที่จะเสื่อมถอยลงในทุกขณะ

โดยเฉพาะในด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากข่าวสารที่นำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ ตามนโยบายคณะกรรมการการศึกษา
 ความสงบแห่งชาติ ค่านิยมของคนไทยยังเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไขปรับปรุงพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยให้ทุกภาคส่วนเข้า
 มาร่วมมือกัน โดยกำหนดค่านิยมหลักของคนไทยขึ้นมาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เข้มแข็งก่อนซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทยเข้มแข็ง
 โดยค่านิยมหลักของคนไทย มีทั้งหมด 12 ข้อ ได้แก่ (1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์ เสียสละ
 อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม (3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ (4) ใฝ่หาความรู้หมั่นศึกษา
 เล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม (5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม (6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อ
 ผู้อื่น เพื่อแม่ แบ่งปัน (7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง (8) มีระเบียบ
 วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ (9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัว (10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (11) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่
 ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา (12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของ
 ส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง (คณะกรรมการการศึกษา, 2557) รัฐบาลได้มอบหมายให้
 หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนนโยบายและค่านิยมของคนไทยเพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี
 ซึ่งในช่วงที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยให้
 สถานศึกษาแต่ละแห่งกำหนดกฎเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่คำนึงถึงผลสัมฤทธิ์อันจะเกิดกับผู้เรียนรวมถึงการปฏิบัติ
 ได้เป็นสำคัญ มีการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ เสริมสร้างกระบวนการคิด
 รวมถึงปลูกจิตสำนึกและค่านิยมหลักของคนไทยให้แก่แก่นักเรียน บุคลากร ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป (สำนักประเมินผล
 การจัดการศึกษา, 2560)

จากผลการติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมหลักของคนไทย พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่รู้จักค่านิยม 12
 ประการ เห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ยากและต้องปฏิบัติตาม โดยภาพรวมผู้เรียนมีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการที่เหมาะสม
 ตามช่วงวัยในระดับสูง เมื่อพิจารณาผลการประเมินโดยสัดส่วนผู้เรียนทุกระดับชั้นมีพฤติกรรมตามค่านิยมด้านที่ 5 รักษา
 วัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม มีสัดส่วนน้อย ต่ำกว่าค่านิยมข้ออื่น ๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการส่งเสริม
 ค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยในสถานศึกษา ซึ่งในสถานศึกษานั้นครูผู้รับผิดชอบโครงการยังขาดแนวทาง
 และเครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามใน
 สถานศึกษา ซึ่งมีหลากหลายโครงการและหลากหลายกิจกรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ,
 2560)

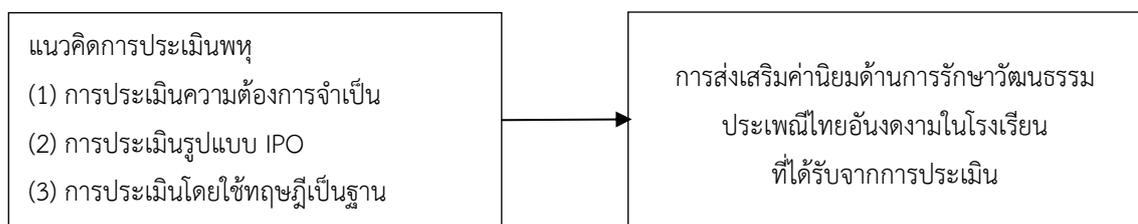
แนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของ
 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมิน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแนวคิด
 ทางการประเมินของ Hansen (2005) มีข้อพิจารณา 3 ประการ ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายของการประเมิน (2) ลักษณะของ
 สิ่งที่จะประเมิน (3) ปัญหาที่ต้องการแก้ไขด้วยการประเมิน ซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทของการส่งเสริมค่านิยมด้านการ
 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามในโรงเรียน ทั้งนี้แต่ละแนวคิดมีข้อดีและข้อจำกัดแตกต่างกัน การใช้แนวคิดที่
 หลากหลายในการประเมินนั้นสามารถให้องค์ประกอบการประเมินและเพิ่มสารสนเทศที่ได้เป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้เลือก
 แนวคิดการประเมิน 3 แนวคิดมาประยุกต์ใช้ในการประเมิน ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น (Need
 Assessment) ทำให้เห็นสถานะที่เกิดขึ้นกับสถานะที่ควรจะเป็น ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่นำไปสู่การปรับปรุงหลักการ
 วิธีการจัดการศึกษาหรือปรับปรุงผลที่เกิดขึ้น เนื่องมาจากการประเมินลักษณะนี้ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเป็น
 เปลี่ยนแปลงในเชิงบวก (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) (2) การประเมินรูปแบบ IPO (IPO Model) ได้แก่ การประเมินปัจจัย
 นำเข้า (Input) การประเมินกระบวนการ (Process) และการประเมินผลผลิต (Output) นำมาประเมินระดับความคิดเห็น
 ของนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะนำไปปรับปรุงเนื้อหาให้

สอดคล้องกับความต้องการ วิธีการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและเป็นแนวทางการปรับปรุงโครงการหรือกิจกรรมการที่เกี่ยวข้อง (ธีราภรณ์ กลิ่นสุคนธ์, 2559) (3) การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน (Theory-based evaluation) แนวคิดนี้จะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการและกลไกทำงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว เพื่อการพัฒนาโครงการให้ประสบความสำเร็จโดยทฤษฎี สามารถนำผลจากตัวบ่งชี้ต่างๆมาแก้ไขปรับปรุงและส่งเสริมให้ดีขึ้น (Chen, 2005) การส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมควรเน้นกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์เนื่องจากพฤติกรรมตามค่านิยมต้องอาศัยการปลูกฝังเป็นระยะเวลานานดังนั้นแนวคิดการประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐานจะช่วยอธิบายและออกแบบกลไกการทำงานเชิงสาเหตุที่ทำให้เกิดความเชื่อตามค่านิยม ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์ในการประเมิน ผู้วิจัยจึงเลือกนำวิธีดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อประเมินผลการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และระยะที่ 2 การประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การดำเนินการวิจัยในระยะนี้มีขั้นตอนดังนี้ 1) การสืบค้นทฤษฎีที่มีอยู่เดิมจากเอกสาร การศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมค่านิยมตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมค่านิยม 2) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและทำความเข้าใจบริบทของโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามและศึกษาสภาพจริงของโรงเรียนจากการสังเกตสภาพจริงโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกรณีตัวอย่าง ครู 6 คนกับนักเรียนจำนวน 18 คน

จาก 6 โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน 3) การวิเคราะห์รูปแบบการประเมินโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริม ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมแต่ละรูปแบบ คัดเลือกแนวทางการประเมินโดยใช้เกณฑ์การของ Hansen (2005) ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์การคัดเลือก 3 ประการ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของการประเมิน ลักษณะของสิ่งที่ประเมิน และปัญหาที่ต้องการแก้ไขด้วยการประเมิน 4) การร่างรูปแบบแนวคิดการประเมินพหุ ผู้วิจัยได้เลือกแนวคิดการประเมิน 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็น แนวคิดการประเมินรูปแบบ IPO แนวคิดการประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน และมีตัวบ่งชี้ 7 ตัว ได้แก่ การประเมินความต้องการจำเป็น การจัดการเรียนการสอน การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน ที่ใช้สำหรับการประเมิน 5) การประเมินความเหมาะสมของแนวคิดการประเมินพหุ โดยผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสม จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมค่านิยม 1 คนและผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน 2 คน

ระยะที่ 2 การประเมินผลการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การดำเนินการวิจัยในระยะนี้จะประกอบด้วย

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จำนวน 473 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอน (1) การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียน (ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ) เป็นชั้นของการสุ่ม (Strata) และมีโรงเรียนในแต่ละขนาดเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) (2) การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีจำนวนนักเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสุ่มอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 473 คน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 34 คน นักเรียนโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 94 คน นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 166 คน นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 179 คน

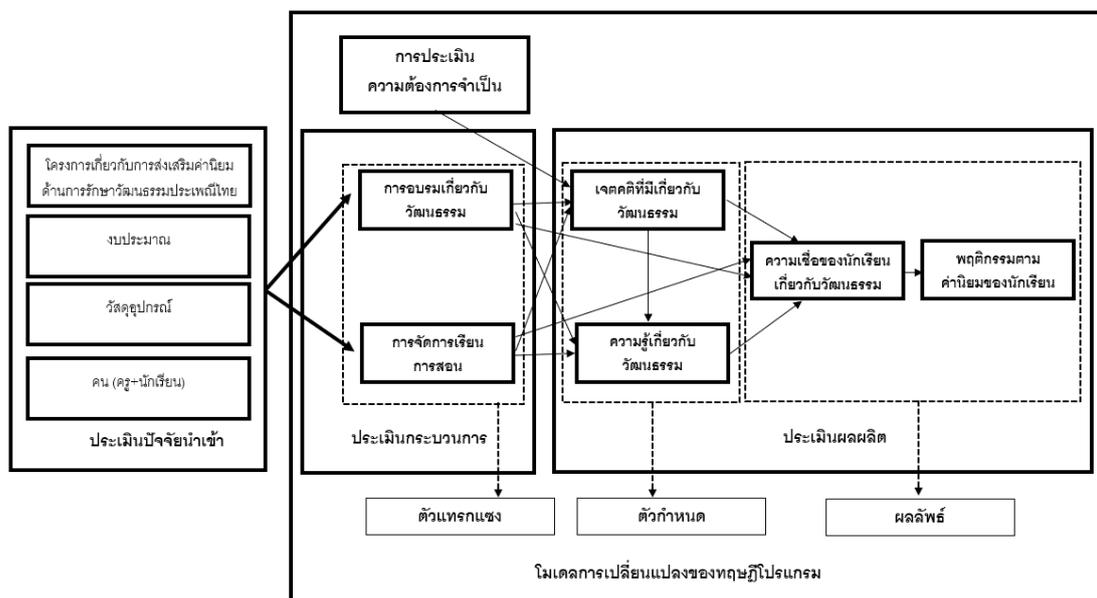
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ มีการพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้ การศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดนิยามและโครงสร้างตัวบ่งชี้ แต่ละองค์ประกอบของแนวคิดการประเมินพหุ การสร้างเครื่องมือตามตัวบ่งชี้ที่ระบุไว้ในแนวคิดการประเมินพหุและนิยามตัวบ่งชี้ การสร้างเครื่องมือและนำเครื่องมือไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนี IOC มากกว่า 0.67-1.00 ทุกข้อ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.78-0.97 และมีค่าอำนาจจำแนก CITC (Corrected-item-total correlation) มีค่าระหว่าง 0.43-0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินโดยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำหนังสือขอความร่วมมือพร้อมแบบสอบถามไปยังโรงเรียนและขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนในการขอเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในโรงเรียนแต่ละขนาด ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ไม่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์โดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. แนวคิดการประเมินพหุ สำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อังงตงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย แนวคิด 3 แนวคิด ได้แก่ การประเมินความต้องการ จำเป็น การประเมินรูปแบบ IPO การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน โดยมี การประเมินปัจจัยนำเข้าจากการสืบค้นข้อมูล และการสัมภาษณ์ครูกับนักเรียน และการประเมินตัวบ่งชี้ 7 ตัว ได้แก่ การประเมินความต้องการจำเป็น การจัดการเรียน การสอน การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และ ภูมิปัญญาไทย พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน และนำมาร่างโมเดลการเปลี่ยนแปลงของทฤษฎีโปรแกรม โมเดลการ เปลี่ยนแปลงจะแสดงถึงกระบวนการทำงานของตัวแทรกแซง ตัวกำหนดและผลลัพธ์ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อังงตงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ผลการประเมินตามแนวคิดพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทยอังงตงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า จากการประเมินปัจจัยนำเข้าของโรงเรียนทุก ขนาดบริบทมีความใกล้เคียงกัน ด้านงบประมาณ วัสดุ คน มีความเหมาะสมและเพียงพอ การประเมินภาพรวมอยู่ใน ระดับดี เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษ สำหรับโรงเรียนที่ผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณี ไทยอังงตงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการพัฒนาแนวคิดการ ประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอังงตงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลาย พบว่า วิธีการดังกล่าวสะดวกและเข้าใจง่ายทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อถือและสามารถนำมาปรับปรุงโครงการ การตลอดจนได้ข้อมูลเชิงลึกที่เหมาะสมกับบริบทของการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสอดคล้อง Michalski, Mishna, Worthington, & Cummings, (2003) การใช้วิธีการประเมินที่มีรากฐานของแนวคิดการประเมินพหุ จะช่วยให้การประเมินเป็นไปอย่างครอบคลุมและชัดเจน และ Fitzpatrick, Sander & Worthen (2004) กล่าวเพิ่มเติมว่า การใช้รูปแบบการประเมินที่มีรากฐานมาจากแนวคิดทางการประเมินเพียงแนวคิดเดียวในบางสถานการณ์อาจไม่ใช่สิ่งที่ดีที่สุด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกเอาแนวคิดการประเมิน 3 แนวคิดมาประยุกต์ใช้ในการประเมิน ได้แก่ การประเมินความต้องการจำเป็น การประเมินรูปแบบ IPO การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน โดยคัดเลือกจากเกณฑ์การคัดเลือกตามแนวคิดทางการประเมินของ Hansen (2005) มีข้อพิจารณา 3 ประการ ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายของการประเมิน (2) ลักษณะของสิ่งที่ประเมิน (3) ปัญหาที่ต้องการแก้ไข ด้วยการประเมิน และจากการสืบค้นข้อมูลและการสัมภาษณ์ ครูและนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ได้แนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 7 ตัว ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น (2) การจัดการเรียนการสอน (3) การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (4) ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (5) เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (6) ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (7) พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน

จุดเด่นของแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ครอบคลุมบริบทของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ ซึ่งในขั้นตอนการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและทำความเข้าใจบริบทของโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามและศึกษาสภาพจริงของโรงเรียนจากการสัมภาษณ์กรณีตัวอย่าง ทำให้ได้แนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมิน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของแนวคิดการประเมิน งานวิจัยออกแบบการประเมินความเหมาะสมโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ วิจารณ์ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ของแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้สำหรับการประเมิน ซึ่งพบว่า ทุกตัวบ่งชี้มีความเหมาะสม แสดงว่า แนวคิดการประเมินพหุมีความเหมาะสมสำหรับใช้ในการประเมิน

แนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย

การประเมินความต้องการจำเป็น พบว่า ระดับความต้องการจำเป็นของนักเรียนในการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม เกี่ยวกับ วัฒนธรรมไทย ประเพณีไทย ขนบธรรมเนียมไทย มารยาทงามแบบไทย เอกลักษณ์ไทย ศิลปะไทย การใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ภูมิปัญญาไทย สอดคล้องกับแนวคิด Kaufman (1993) ที่กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นวิธีการที่ได้มาซึ่งช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับที่อยากให้เกิดขึ้นแล้วจัดเรียงเรียงความสำคัญของช่องว่างดังกล่าวจากนั้นเลือกช่องว่างที่สำคัญสุดมาเป็นประเด็นที่จะต้องดำเนินการต่อไป ผลการประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ทราบว่ามีความต้องการสิ่งใดที่สุด ที่จะต้องเติมให้เต็มหรือกำจัดออก

การประเมินปัจจัยนำเข้า จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ครูกับนักเรียน พบว่า ในการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในทุกขนาด มีบริบทของโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและโครงการในการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม

ประเพณีไทยอันงดงามในลักษณะคล้ายคลึงกัน ในด้านงบประมาณและด้านวัตถุประสงค์มีความเหมาะสมและเพียงพอ ครูผู้รับผิดชอบโครงการ มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ และนักเรียนมีลักษณะใกล้เคียงกัน

การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้ มาร่างโมเดลการเปลี่ยนแปลงของทฤษฎีโปรแกรม โมเดลการเปลี่ยนแปลงจะแสดงถึงกระบวนการทำงานของตัวแทรกแซง ตัวกำหนดและผลลัพธ์ โดยผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึกของครูที่ปรึกษา นักเรียน ประกอบด้วย (1) ตัวแทรกแซง เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ได้แก่ การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทย การจัดการเรียน การสอน (2) ตัวกำหนด เป็นกลไกที่สามารถพัฒนาตัวแทรกแซงส่งผลต่อการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะสำเร็จหรือล้มเหลว ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย เจตคติที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย (3) ผลลัพธ์ คือ เป้าหมายของการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาไทย พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน

การจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดขึ้นและการบูรณาการร่วมกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม การเรียนรู้เนื้อหาของนักเรียนในรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง และการสอนบูรณาการกับการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาไทย การจัดการเรียนการสอนในทุกขนาดโรงเรียนถือว่าการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญในการจะส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียน สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ (2560) เสนอได้ว่าวิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการมีหลายวิธี เช่น การสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอน การจัดรายวิชาเฉพาะที่ส่งเสริมค่านิยม การจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆเพื่อพัฒนาผู้เรียน

การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ในการเข้าร่วมอบรมของนักเรียนในกิจกรรมหรือโครงการเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้รายวิชา สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura (1997) ที่มีความเห็นว่าทั้งสภาพแวดล้อมและนักเรียนเรียนมีความสำคัญเท่ากัน มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเราอยู่เสมอ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสิ่งแวดล้อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนและสิ่งแวดล้อมอิทธิพลซึ่งกันและกัน การสังเกตหรือการเลียนแบบจากตัวแบบจะเป็นการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์โดยส่วนมาก ผู้เรียนจะมีความสามารถรับรู้สิ่งเร้าและสามารถสร้างรหัสหรือกำหนดสัญลักษณ์ของสิ่งที่สังเกตเก็บไว้ในความจำระยะยาวและสามารถเลือกใช้ในขณะที่ผู้สังเกตต้องการแสดงพฤติกรรมเหมือนต้นแบบ เมื่อพิจารณาพบว่า การจะสร้างความเชื่อไปจนส่งผลให้เกิดพฤติกรรมตามค่านิยมจะต้องอาศัยการส่งเสริมด้วยการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความสนใจในความรู้เห็นประโยชน์และเห็นคุณค่าเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทยก่อน แล้วนักเรียนจะเกิดเจตคติและความเชื่อในค่านิยมจะส่งผลไปจนเกิดพฤติกรรมตามค่านิยม

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เมื่อนักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมหรือการจัดการเรียนการสอนต่างๆ การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย และการเข้าร่วมอบรมของนักเรียนในกิจกรรมหรือโครงการ ทำให้นักเรียนแต่ละขนาดโรงเรียน ได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวคิดด้านค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย มีผลต่อความตระหนักของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิญฐา บุซบก (2556) พบว่า ความรู้มีผลต่อความตระหนักเมื่อบุคคลมีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้นอยู่ก่อนแล้ว หากมีสิ่งเร้ามากระตุ้น จึงเกิดความสำนึกหรือความตระหนัก รสสุคนธ์ เนาวบุตร (2557) ได้ทำการศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า การให้

ความรู้โดยการสอดแทรกอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดหลักสูตรบูรณาการและการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรมีส่วนช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเกิดความรอบรู้ ความตระหนักรู้ มีการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น เมื่อนักเรียนเกิดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จะส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติและความเชื่อในค่านิยมและส่งผลไปจนเกิดพฤติกรรมตามค่านิยม

เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เมื่อนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จากการจัดกิจกรรมหรือการจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ ทำให้นักเรียนแต่ละขนาดโรงเรียนมีเจตคติเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จะส่งผลให้พฤติกรรมนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับแนวคิด Zimbardo (1980) ที่กล่าวว่า เจตคติเป็นแนวโน้มภายในของบุคคลด้านสังคม เป็นสิ่งกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติหรือตอบสนองในสิ่งที่ชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล วัตถุ หรือสถานการณ์ตลอดจนแนวความคิดเห็นต่างๆ การวัดเจตคติจะสามารถทำนายบุคคลว่ามีพฤติกรรมต่อสิ่งต่างๆในทิศทางใด อัลชิลี เรื่องสันติโยธิน (2540) กล่าวว่า เจตคติหรือทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม เมื่อนักเรียนเกิดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จะส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติและความเชื่อในค่านิยมจะส่งผลไปจนเกิดพฤติกรรมตามค่านิยม

ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เมื่อนักเรียนมีความเชื่อเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป สอดคล้องกับแนวคิด Scheibe (1970) กล่าวว่า ความเชื่อคือสิ่งที่บุคคลกระทำ หรือสิ่งที่บุคคลเห็นว่าถูกต้องและพิจารณาแล้วว่าเป็นจริงจัดว่าเป็นความเชื่อ ดังนั้นความเชื่อจึงมีลักษณะคล้ายกับสิ่งที่ติดแน่นอยู่ในความคิด ความเข้าใจ หรือความเชื่อเป็นรูปแบบหนึ่งของความรู้ที่จะเป็นเครื่องกำหนดแนวโน้มให้บุคคลกระทำสิ่งต่างๆให้เป็นไปตามความเชื่อในสิ่งนั้น ๆ วนิดา รัตนชินกร (2556) กล่าวว่า ความเชื่อ คือ ความรู้สึกนึกคิดของคนที่ยอมรับและไว้วางใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเป็นความจริง ไม่จำเป็นต้องมีหลักเหตุผลหรือสามารถอ้างอิงได้ตามหลักวิทยาศาสตร์ มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมของมนุษย์ ดังนั้นเมื่อนักเรียนเกิดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จะส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติและความเชื่อในค่านิยมจะส่งผลไปจนเกิดพฤติกรรมตามค่านิยม

พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน ระดับพฤติกรรมของนักเรียนในการปฏิบัติตนตามการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม เมื่อนักเรียนเกิดเจตคติและความเชื่อในค่านิยมจะมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม สอดคล้องกับแนวคิด Hilgard and Bower (1975) กล่าวว่า กระบวนการที่ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอันเป็นผลมาจากการฝึกฝนและประสบการณ์แต่ไม่ใช่ผลของการตอบสนองที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ Rokeach (1969) กล่าวว่า ค่านิยมคือความเชื่อที่แต่ละบุคคลยึดถือว่าควรปฏิบัติอย่างไรสิ่งใดมีค่าหรือไม่มีคุณค่าโดยทั่วไปค่านิยมจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลค่านิยมเป็นมาตรฐานในการตัดสินว่าสิ่งใดดีสิ่งใดเลวและใช้ในการตัดสินพฤติกรรมของบุคคลด้วย ดังนั้นเมื่อนักเรียนเกิดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จะส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติและความเชื่อในค่านิยมจะส่งผลไปจนเกิดพฤติกรรมตามค่านิยม

การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้นำจุดเด่นของแต่ละแนวคิดที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการสารสนเทศจากการประเมินและสามารถช่วยแก้ปัญหาการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ซึ่งสอดคล้องกับ Bledsoe and Graham (2005) และกาญจนา ค้ายาดี (2555) ที่ได้ให้ความหมายของแนวคิดการประเมินพหุ ไว้ว่า เป็นการประเมินที่มีการใช้แนวคิดการประเมินที่หลากหลายแตกต่างกันตั้งแต่ 2 แนวคิดขึ้นไปเพื่อเป็นรากฐานในการออกแบบแนวทางการประเมินที่เหมาะสมกับบริบทและจุดมุ่งหมายของสถานการณ์การประเมินโครงการ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ครอบคลุม ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2. ผลการประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า การจัดการเรียนการสอน การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย อยู่ในระดับพอใช้ และการประเมินความต้องการจำเป็น เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาไทย ความเชื่อที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาไทย และพฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียนยังอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาส่วนใหญ่เน้นการจัดการเรียนการสอน การอบรม ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ เกิดเจตคติและความเชื่อที่ดีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามค่านิยม เช่นเดียวกับแนวคิด Krathwohl กล่าวไว้ว่า ระดับการพัฒนาค่านิยมจะเริ่มจากการที่ผู้เรียนเกิดความสนใจและตอบสนองต่อสิ่งที่ตนสนใจโดยการกระทำอย่างเต็มใจและพอใจจนเกิดการพัฒนาเป็นคุณลักษณะที่จะใช้ในการยึดถือปฏิบัติจนกระทั่งกลายเป็นลักษณะนิสัยต่อไป สำหรับพัฒนานักเรียนให้ค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม นั้นจำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อม การปลูกจิตสำนึก การอบรมให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติตามค่านิยม ตามที่แนวคิดสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ทั้งนี้แนวทางดังกล่าวยังมีหลายประเด็นที่สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินนโยบายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการสู่สถานศึกษาของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ (1) ส่งเสริมค่านิยมแบบบูรณาการให้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (2) มีการปลูกฝังจิตสำนึกด้านค่านิยมและการส่งเสริมค่านิยมอย่างสม่ำเสมอในโรงเรียน (3) การส่งเสริมค่านิยมให้สอดคล้องกับช่วงวัย เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการประเมินตามแนวคิดการประเมินพหุแยกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า ผลการประเมินตัวบ่งชี้ในโรงเรียนขนาดเล็กมีผลการประเมินสูงกว่าขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งจากข้อมูลพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนจำนวนน้อยทำให้ครูสามารถดูแลปลูกฝังและส่งเสริมค่านิยมได้อย่างใกล้ชิดดีกว่าในโรงเรียนที่มีขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ที่มีนักเรียนจำนวนมากครูดูแลได้ไม่ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า พฤติกรรมตามค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องอาศัยการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ เจตคติ ความเชื่อ จนส่งผลให้เกิดพฤติกรรมตามค่านิยม ทั้งนี้แนวคิดการประเมินพหุผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อให้เห็นถึงกลไกการทำงานที่ทำให้เกิดพฤติกรรมตามค่านิยมตลอดจนมีการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในแนวคิดการประเมินพหุ ดังนั้นสถานศึกษาควรนำแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มาใช้ในการประเมินตนเองเพื่อให้ได้รับสารสนเทศสำหรับพัฒนากระบวนการส่งเสริมหรือออกแบบกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามค่านิยม

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลการประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ มีผลการประเมินระดับดี แต่โรงเรียนขนาดกลางมีผลการประเมินในระดับพอใช้ ดังนั้น เพื่อให้สถานศึกษาขนาดกลาง มีผลการประเมินดีขึ้นควรมีการปรับปรุงพัฒนาในตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอน การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เพื่อให้นักเรียนเกิดความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย และมีพฤติกรรมตามค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปสามารถนำการพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมในด้านอื่น ๆ เช่น มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม เป็นต้น การประยุกต์นำแนวคิดทางการประเมินอื่นมาใช้สำหรับประเมินเพิ่มเติมเพื่อให้ได้สารสนเทศจากการประเมินถูกต้องครบถ้วน เนื่องจากค่านิยมเหล่านี้จะสามารถทำให้พฤติกรรมของนักเรียนปรับเปลี่ยนได้
2. การวิจัยครั้งต่อไปควรพัฒนาองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับการประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านต่าง ๆ ควรมีการศึกษา บริบท หลักเกณฑ์ ระเบียบ ข้อกำหนด ข้อปฏิบัติ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับค่านิยมในปัจจุบัน เพื่อให้ได้สารสนเทศจากการประเมินที่ถูกต้องครบถ้วน
3. การวิจัยครั้งต่อไปควรเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น เช่น ผู้บริหาร ครู หรือผู้ปกครอง เพื่อจะได้ข้อมูลครอบคลุมทุกด้าน แล้วจะได้ผลการประเมิน สาเหตุและแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมค่านิยมด้านต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของนักเรียนในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรวี ศรีกิจการ. (2545). *การประเมินนโยบาย/โครงการ*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กาญจนา คำชาติ. (2553). *การพัฒนารูปแบบการประเมินการฝึกอบรมข้าราชการทหารของกองทัพอากาศ: การประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินพหุ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2529). *วิทยากรกับการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม*. ครุสภาลาดพร้าว.
- ชญาณิศวรรี กุลรัตนมณีพร และคณะ. (2555). *การเสริมสร้างค่านิยม: การทบทวนองค์ความรู้และแนวทางการวิจัยด้านค่านิยมไทยในอนาคต* (รายงานผลการวิจัย). กระทรวงวัฒนธรรม.
- ทิตานา แคมมณี. (2546). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. เมธีพิสส์ จำกัด.
- บุญทานกร พรหมภักดีป, และ ระกฤติยา ทักษิโณ. (2558). การพัฒนาระบบประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรสังกัดกรมควบคุมโรค: การประยุกต์ใช้การประเมินพหุแนวคิด, *วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 ขอนแก่น*, 22(1), 98-113.
- ปิยพงษ์ คล้ายคลึง. (2556). การพัฒนาทฤษฎีโปรแกรมสำหรับประเมินความสำเร็จของการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาโดยใช้วิธีอุปนัยและนินัย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- พล เหลืองรังษี. (2563). แนวทางการประเมินโครงการในโรงเรียน. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 37(102), 118-125.
- มนัสนันท์ หัตถศักดิ์. (2564). ความต้องการจำเป็นในการเรียนรู้การจัดการชั้นเรียนของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 38(103), 227-237.
- วรพร พิพัฒน์. (2564). การพัฒนาทฤษฎีโปรแกรมสำหรับประเมินความตั้งใจที่จะซื้อเครื่องสำอางพรีเมียม แบรินด์ผ่านโซเชียลมีเดียโดยใช้วิธีแบบคอนติบิวชัน. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 38(103), 120-131.
- ศิริชัย กาญจนาวาสี. (2547). *ทฤษฎีการประเมิน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2557*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *แนวทางการพัฒนาและประเมินค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2526). *คู่มือปลูกฝังค่านิยม*. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2549). *ค่านิยมและสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของสังคมไทยในสายตาเยาวชน*. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2552). *จิตวิทยาการศึกษา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2545). *การประเมินโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ*. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2560). *รายงานการวิจัยติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย*. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุไร จิภักดิ์ริมงคล. (2558). *รายงานการพัฒนามาตรฐานประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการสำหรับผู้เรียนอายุระหว่าง 12-14 ปี*. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Beach D, and Pedersen R. (2013). *Process-tracing method : foundations and guidelines*. The University of Michigan Press.
- Bledsoe, K., L Graham, and James A. (2005). The Use of Multiple Evaluation Approaches in Program Evaluation. *American journal of evaluation*, 31.
- Emily Massey. (2016). Evaluating financial education initiatives in South a Frisca The importance of multiple evaluation approaches. *African Evaluation Journal*, 4(1), 125.
- English, Cummings, and Straton. (2002). *Principles for evaluating community crime prevention projects*. Commonwealth Attorney General's Department.
- Good, and Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. McGraw-Hill Book.
- Hansen M.B., and Vedung (2005). *Evaluation of standardized classification system*. Syddansk Universiteisforlag.
- _____. (2011). Theory-based stakeholder evaluation. *American journal of evaluation*, 31, 295-313.
- Katrina L. Bledsoe, and James A. Graham. (2005). The use of Multiple Evaluation Approaches in program Evaluation. *American Journal of Evaluation*, 6(3), 302-319.
- Rokeach M. (1973). *The nature of human values*. The Free Press.